

Blik op Boijl

Stemgerechtigden 1640 - 1858

Tot rond 1500 waren het onrustige tijden in Friesland. Schieringers en Vetkopers vochten menig geschil uit en er passeerden nogal wat troepen in onze omgeving, die hier de baas wilden zijn.

Albrecht van Saksen werd heerser van Friesland in **1498** en hij bracht orde. Er kwam een administratie van onroerendgoed met daaraan verbonden een stemrecht. De zgn. stemcohieren.

Zo kon ook belasting worden geïnd.

Dorpsgenoot Jan Koops (1893 – 1980) heeft zo tussen 1968 en 1972 zich hierin verdiept. Hij heeft bij de provincie gegevens verzameld van Boijl. Een schrift met deze aantekeningen kregen wij uit de nalatenschap van Dirk Bijl. Het gaat over de eigenaren van boerderijen (sates) **1640 – 1858** met een huis en die hadden een stemrecht.

De Stemcohieren gingen over de gebouwen (Soolsteden) en de floeren cohieren gingen over grondbezit. (werd de belasting over geheven). Het waren deze stemgerechtigden die de dienst uitmaakten omtrent de dorpszaken. Ze hadden best wel veel macht want ze kozen de Grietman, de predikant en benoemden ook de kerkvoogden.

Albrecht van Saksen

Koops: Boijl telde in **1640** totaal **30** stemgerechtigden 1 t/m 30 en dat bleef ruim 2 eeuwen tot rond **1858** het kadaster ingevoerd werd. Om de **10** jaar werd genoteerd wie eigenaar was van het stemcohier. Die eigenaar kon ook alleen bezitter zijn, die de sate verhuurde. Zo had b.v. ook de kerk meerdere stemcohieren.

De nummers bleven door de eeuwen heen gekoppeld aan de zelfde plek waar oorspronkelijk de boerderij stond. Koops heeft van **1640 tot 1858** een groot aantal eigenaren kunnen vinden.

Rond **1970** toen hij dit alles noteerde, gaf hij een beschrijving van de eigenaren van toen. Alle boerderijen wisselden de afgelopen **50** jaar van eigenaar maar de beschrijving van de bewoners van rond 1970 maakt het voor ons wat gemakkelijker de boerderijen van destijds op te sporen.

De grootte van de bedrijven werd aangegeven in pondematen (**1pdm. = ruim 36 are**) en er werd betaald in floeren goudguldens. (28 stuivers)

De grond van de boerderijen aan de Boijlerweg lag meestal aan weerszijden van de (zand)weg, die pas in 1866 bestraat werd. De bedrijven stonden her en der verspreid aan de zandwegen. De grond liep van de grens met Drenthe, 'de wijk', tot aan de

Wetering. De waterafvoer die oost – west langs het Kerkebosje loopt, vormde een natuurlijke grens tussen de boerderijen rond de Boijlerweg en Boekelte.

De grond van Boekelte lag ten noorden van die zelfde Wetering en de Linde.

De nummering (1) begint bij de Bekhofbrug en die loopt via Boekelte, Rijsberkamp en de Boijlerweg van oost naar west nr. 1 t/m nr. 30, tot de huidige grens met de Oosterstreek.

In het gebied ten oosten van de Rijsberkamperweg stonden buiten 'de Riesen' verder geen boerderijen. Het was eeuwenlang 'de Meenthe' een gezamenlijk weidegebied.

Wat we via de beschrijving van rond 1970 van die 30 stem nummers hebben kunnen achterhalen is:

Boekelte:

stem nr. 1 nu huisnr. 16

stem nr. 2 nu huisnr. 14

stem nr. 3 nu huisnr 10

stem nr. 4 - 5 – 6 (?) nu huisnr. 4 (Was de boerderij van Schotanus.)

Rijsberkamp:

stem nr. 7 en 8 nu huisnr. nr.14

stem nr. 9 nu huisnr. 12

stem nr. 10 nu huisnr. 9 (het huis stond oorspronkelijk aan de overkant van de weg).

stem nr. 11 nu huisnr. 10

stem nr. 12 nu huisnr. 5 en 7 (is later gesplitst)

stem nr. 13 nu huisnr. nr. 4 de Riesen

Boijlerweg:

stem nr. 14 – 15 – 16 De kerk van Boijl is stemgerechtigd voor de Vicarie. De boerderij tegenover de kerk huisnr. 72 werd bewoond door de Vicaris. Er staat geschreven dat ongeveer op het sportveld van nu, ook een boerderij stond die mogelijk verplaatst is naar t.o. de kerk.

stem nr. 17 Hoek Doldersumsestraat camping (?) en/of nr. 6.

stem nr. 18 nu huisnr. 48 en 46.

stem nr. 19 en 20 nu huisnr. 42 en 40

stem nr. 21 nu huisnr. 34

stem nr. 22 nu huis nr. 37 en 35

stem nr. 23 nu huisnr. 33 en 31

stem nr. 24 nu huisnr. 24 en land verspreid aan de Veurmansweg.

stem nr. 25 nu huisnr. 20

stem nr. 26 Schoollaan nr. 1, was Kerkbezit.

stem nr. 27 nu huisnr. 16 en 14

stem nr. 28 nu huisnr. 8 de Saksische boerderij

stem nr. 29 nu huisnr. 5 was ook Kerkbezit De boerderij van de overkant nr. 6 kan daar ook bij gehoord hebben.

stem nr. 30 nu huisnr. 1 en 2 (grens Oosterstreek) De boerderij is later binnen de familie gesplitst.

De boerderij Boschoordweg 3 is later gebouwd. Het land hoorde oorspronkelijk bij nr. 72 tegenover de kerk. En zo zijn er nog meer bedrijven 'tussengevoegd'.

Er is een kaart waar de stemgerechtigden 1 t/m 30 hun grond in 1850 hadden liggen (wat lang niet altijd aaneengesloten was!)

Voor wie interesse heeft in de historie van de eigen grond, neem contact op met 'Dorpsarchief' dan maken we een kopie van uw stemnummer met de beschikbare gegevens.

'Dorpsarchief Boijl'

Jellie Menger - Oosterkamp

2022

